

عکاسی

هادی

مناظر

دورها

حتماً در بیابان‌ها و کوهستان‌ها متوجه شده‌اید که فواصل دوربرنگ آبی‌روشن دیده میشود. این رنگ مربوط به بخاراتیست که در هوا وجود دارد. آنرا «پرده‌ی آتمسفر» مینامند که در عکاسی مناظر بمقدار زیادی از وضوح تصاویر میکاهد.

بر طرف ساختن این پرده بوسیله‌ی فیلترهایی از قبیل نارنجی یا قرمز امکان‌پذیر نیست و با وجود خاصیت و تأثیری که برای فیلترهای زرد، زرد تیره و یا زرد و سبز در این مورد قائلند عملاً نتیجه‌ی حاصل نمیشود. تنها راه چاره برای بدست آوردن عکس‌هاییکه پرده‌ی مزبور نسبتاً کمتر بچشم بخورد انتخاب ساعتی مناسب است و مساعدترین زمان از لحاظ شرایط جوی صبح یا عصر یکروز آفتابی مخصوصاً در هوای صاف بعد از بارندگی است.

با وجود تمام اشکالاتی که گفته شد بعضاً با عکس‌های مناظر بسیار دور که در نهایت وضوح دیده میشوند روبرو میشویم. باید دانست که در گرفتن آنها از فیلم‌های مخصوصی که باشععی زیرقرمز (انفراروژ) حساسند با فیلتر خاص آن استفاده شده. عکاسی با این نور بحث جالب و مفصلی است که بیشتر از کارهای هنری در موارد علمی از آن کمک گرفته میشود و بعدها راجع بان خواهیم نوشت.

سبزی‌ها

پیشتر گفتیم: برای اینکه توده‌های سبزی، که اکثراً در تصاویر منظره وجود دارد، روشن‌تر و دارای وضوح کامل بوده و جزئیاتشان معلوم باشد لازم است از فیلتر سبز - زرد (این فیلتر با فیلتر زرد - سبز اشتباه نشود زیرا در اولی رنگ سبز حاکم است و در دومی رنگ زرد) و یا فیلتر سبز استفاده شود. چمن‌ها و سبزی‌ها با کمترین وزش باد بحرکت

درمیآیند. این مقدار حرکت برای از بین بردن قسمتی از وضوح عکس کافیست. بعضی‌ها دوست دارند عمداً چنین محوی دیده شود تا در تصویری که تهیه میکنند حرکت و جنبشی بچشم بخورد. برای بدست آوردن چنین حالتی، مواقعی که نسیم ملایمی در وزش است، با سرعت‌هایی نظیر $\frac{1}{45}$ ثانیه عمل کنید. زیر درختان

این، یکی از موضوعات بسیار جالب است که توفیق در آن چندان سهل و ساده نمیشود. مناسب‌ترین محل برای عکسبرداری زیر درختان کم‌برگ است. چنین موقعیتی در بهار و همچنین در پاییز (زمانیکه برگ‌ها میریزد و روی زمین را میپوشاند) پیش می‌آید.

در این مورد، بهترین وضع ضد نور یا افلاک نور مایل است. در موقع عکاسی ضد نور لازم است با انتخاب نقطه‌ی مناسبی برای قرار دادن دوربین آفتاب را در پشت درختی پنهان کرد و از تابش نور مستقیم آن بدوربین جلوگیری بعمل آورد. چون ایجاد میدان وضوح بسیار وسیع در این موقع ضروری است لذا از بسته‌ترین دیافراگم باید استفاده کرد که در نتیجه سرعت عمل کم خواهد شد و حتی گاهی بطور غیرفوری (B) عکاسی میشود. بدیهی است قرار دادن دوربین در روی سه‌پایه حتمی است. در مواقعی که باد شدید میوزد بطور کلی بهتر است صرف‌نظر کرد.

انتخاب فیلمی که دارای کنتراست کم باشد ترجیح دارد. در ظهور آن نیز لازم است دقت شود تا جزئیات موضوع از بین نرود. استفاده از فیلتر ابداء لزومی ندارد.

تنظیم دوربین برای فاصله‌های نزدیک انجام میگیرد تا درختانیکه در پلان اول قرار دارند کاملاً واضح باشند.

در انتخاب نقطه‌ی دید که کمپوزیسیون تصویر بدان بستگی دارد دقت فراوان باید کرد و تنها به اجتماع چند درخت قانع

برده آتمسفر - گرچه در این قبیله مناظر از وضوح نواحی دور می‌کاهد اما در عوض احساس عمق و فاصله را ممکن می‌سازد

با استفاده از فیلتر سبز رنگ چمن‌ها و درختان روشن‌تر می‌شود

نبوده و درجائی دور بین را قرار داد که بتدریج قد درختان کوچکتر شود و با اصطلاح «خطوط دورشونده» تشکیل دهند .
آسمان

مورد بحث ، در اینجا آسمانی نیست که در هر عکس منظره بی دیده می‌شود . بلکه آسمان‌هاییست که فقط بخاطر قشنگی خود (هنگام غروب آفتاب یا زمانی که دارای ابرهای جالب و زیباست) موضوع قرار می‌گیرد .

چون با هر یک از فیلترها نتیجه بی دگرگونه بدست می‌آید لذا قبلاً باید درباره‌ی آن فکر و دقت کرد تا در انتخاب فیلتر اشتباهی رخ ندهد و نتیجه از حد مورد نظر تجاوز نکند . مثلاً اگر مقصد بدست آوردن آسمانی ملایم با ابرهای سفید باشد فیلتر زرد یا زرد - سبز کفایت می‌کند ولی اگر بخواهند تیرگی آن بیشتر بوده و حتی به سیاهی برسد از فیلتر نارنجی و قرمز باید کمک گرفت .

محاسبه‌ی نور در این موارد اهمیت فراوان دارد ، هم‌چنانکه از کم بودن آن نتیجه‌ی مطلوب حاصل نمی‌شود زیاد شدنش نیز موجب ضایعات می‌گردد . مقدار نور حتماً باید برای آسمان حساب شود نه خاک . بیاد داشته باشید که نورسنج در اینجا معمولاً کمک نمی‌کند و تقریباً همیشه باعث زیادی نور می‌شود . گرچه در اینجا از کمپوزسیون چیزی نمیتوان گفت ، معهداً وجود رشته‌ی باریکی از خاک در قسمت پائین عکس‌ها تقریباً برنگ سیاه دیده می‌شود پایه‌ی برای تصویر ایجاد میکند و موجب عطف توجه بیشتری بسوی آسمان می‌گردد .

يك عكس جالب در زیر درختان

دریا - آب

فراموش نشود که چون نورکنار دریا فوق‌العاده مؤثر است لذا حساب‌های نورسنج بسوی پرنوری گرایش دارد. در عکسبرداری‌های کنار دریا فیلم‌های متوسط و حتی ضعیف کفایت میکند.

برای دوری از ابتذال، چنین مناظری احتیاج به کمپوزیسیون‌های دقیق و خوب دارد. معمولاً اشیائی از قبیل نی‌های کناره، قایق‌ها و نظایر آن در پلان اول با ارزش و اهمیتی در حد لزوم کمک فراوانی میکند. در مناظر رودخانه‌ها از خطوطی که بطرز جالب و زیبایی رفته‌رفته دور میشوند میتوان استفاده کرد.

در اغلب موارد مناسب‌ترین روشنائی وضع ضدنور است.

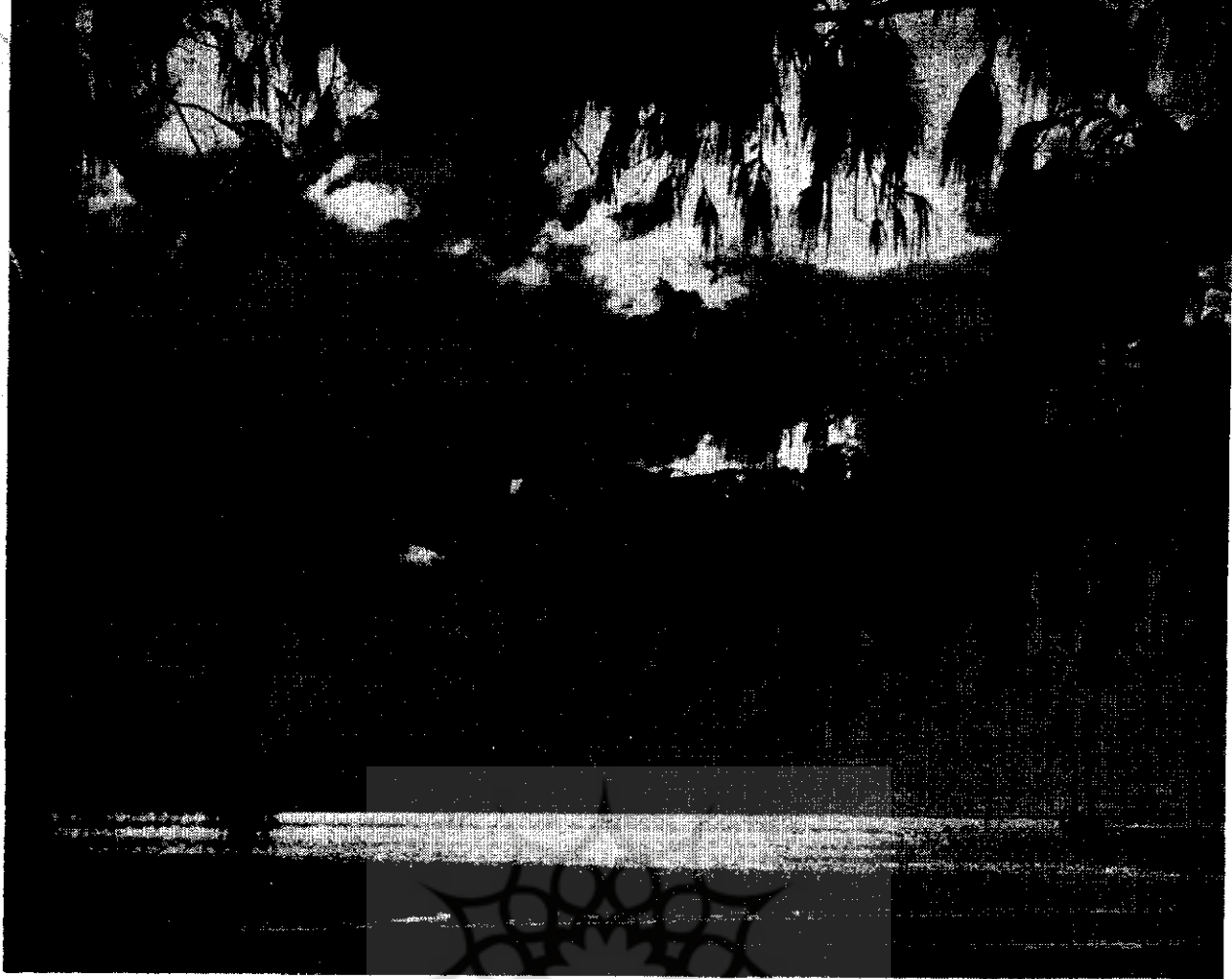
برف

گرفتن عکس‌های منظره‌ی برف در مواقعی که آفتاب در پس پرده ابرهاست تجربه و مهارت کافی لازم دارد. اما وقتی آفتاب میدرخشد و سایه‌های خفیفی از نقش درخت‌ها، خانه‌ها، انسان‌ها و غیره بر روی برف نقش بسته‌کار ساده‌تر و راحت‌تر است. هر چه آفتاب پائین‌تر باشد و نورهای تری بر سطح زمین بتابد نتیجه زیباتر و جالب خواهد بود زیرا در این حالت کوچکترین پستی و بلندی، مانند جای پای انسان و حیوان

در اکثر عکس‌هایی که در کنار دریا گرفته میشود بعلت افراط در بکار بردن فیلترها رنگ آب خیلی تیره‌تر از حد طبیعی بنظر میرسد. از اینرو در استفاده از فیلترهایی مانند سبز و زرد که مانع عبور اشعه آبی است نباید زیاده‌روی کرد.

مخصوصاً فراموش نشود که عکس سیاه - سفید است و زیبایی رنگهایی که موجب فریب چشم میگردد در آن دیده نخواهد شد. پس باید ب فکر نتیجه‌ی کار بود و آنرا خوب در مقابل چشم مجسم کرد تا بمسائل جالب دیگری توجه داشت. مثلاً امواج پر جوش و خروش، ماسه‌های پلاژ که بر اثر وزش باد پرنقش‌ونگار شده‌اند، گیاهان ساحلی که در برابر آسمان خودنمایی میکنند و غیره . . . .

طبق آنچه که قبلاً نیز گفته شد فاصله‌ی دوربین را برای اولین ردیف امواج تنظیم کرده بحد امکان ضدنور عکس بگیرد. برای اینکه امواج بطور واضح دیده شود لازم است از سرعت‌های نسبتاً زیاد مانند $\frac{1}{450}$ استفاده کرد. اما در نظر باشد که سرعت‌های خیلی زیاد (از قبیل $\frac{1}{1000}$) باعث از بین رفتن حالت امواج میگردد و آنها را بشکل میخکوب شده و کاملاً بیحرکت نشان میدهد.

تصویر زیبایی از دریا و آسمان که بطور ضدنور گرفته شده

عکس ضدنور در روی برف با سایه‌های بسیار ملایم

واسکی و غیره حتی خود دانه‌های برف بطرزباشکوهی خودنمایی خواهد کرد. نه تنها در بکار بردن فیلترهایی که سفیدی برف را زایل میسازد نباید افراط کرد بلکه بهتراست بکلی از آنها صرفنظر گردد. اما فیلتر ضد اشعه ماوراء بنفش (U. V.) را بهیچ وجه فراموش نکنید.

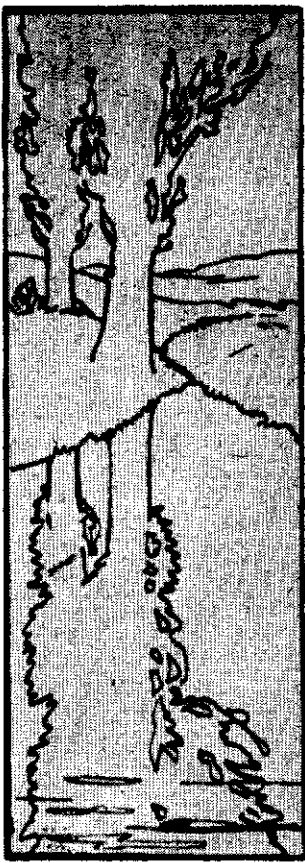
چون اکثراً در صحنه‌های برفی، نور بیش از حد لازم بقیلم میرسد و موجب سیاه شدن آن و از بین رفتن جزئیات و ریزه کاریهای برف میگردد لذا استفاده از فیلم‌های متوسط و ضعیف توصیه میشود. و محاسبه‌ی بسیار دقیق و صحیح نور و همچنین ظهور کافی فیلم تأکید میگردد.

در روی برف نیز حالت‌های ضدنور بهترین و جالب‌ترین تصاویر را ایجاد میکند.

کوههای بلند

مورد بحث، در اینجا کوه‌هاییست که بیش‌تر از ۲۰۰۰ متر از سطح دریا ارتفاع دارند. زیرا در ارتفاعات پائین‌تر از این حد اشکالات و مسائل خاصی مطرح نیست. اما در بالاتر از دوهزار متر اشعه‌ی ماوراء بنفش زیادی وجود دارد که بچشم دیده

کمپوزیون دکوراتیو

کمپوزیون مشبک

یک منظره‌ی جالب شهری

کوتاه و زاویه دید گشادتری باشد، نمیتواند چنین فضای زیادی را دربرگیرد. باید که با چرخش دوربین روی سطح کاملاً افقی عکس‌های متوالی گرفت و سپس آنها را کنارهم گذاشت. چون درطول اجرای برنامه‌ی عکسبرداری دوربین وضع افقی خود را بهیچ وجه نباید از دست بدهد لذا وجود سه پایه‌ی خوب و محکم از ضروریات است. پایه‌ها را با دقت تمام روی زمین مستقر نمائید زیرا کوچکترین حرکت و تغییر محل برای از بین بردن تمام شانس موفقیت، کافی است.

وجود سر سه پایه‌ی گردان مجهز به تقسیمات ۳۶۰ درجه‌ی و حداقل سر سه پایه‌ی گردان حتمی است (که در این صورت لازم است هر بار یک نقطه از موضوع را بعنوان وجه مقایسه در نظر گرفت).

برای اینکه میدان دید بحد امکان افزایش یابد میتوان از عدسی‌های زاویه گشاد (کوتاه کانون) استفاده کرد. و چون در جور کردن و سوار نمودن عکسها در پهلو هم، از لحاظ حفظ وضع افقی اشکالاتی پیش می‌آید لذا بهتر است به ۳ تصویر اکتفا شود.

پانوراما یکی از انواع عکسبرداری‌هاییست که توفیق در آن خالی از اشکال نیست و احتیاط‌های زیر را لازم دارد:

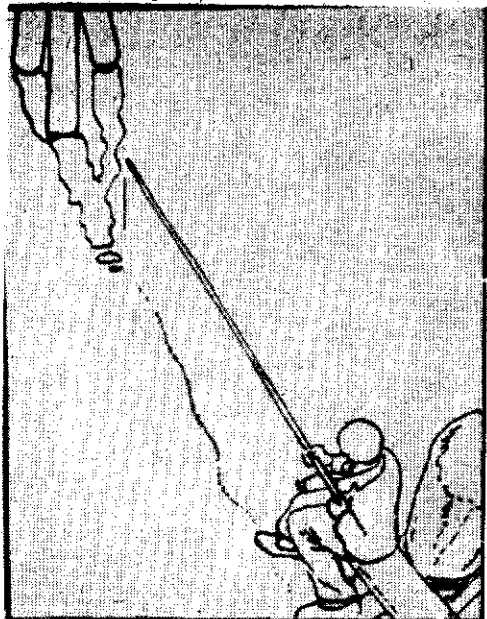
۱- در موقع عکسبرداری - لبه‌های دو تصویر را بحد کافی

نمیشود ولی روی فیلم تأثیر کرده و وضوح مناظر را از بین میبرد. کسانی که بچنین ارتفاعاتی صعود کرده و میخواهند شروع عکسبرداری نمایند بهتر است بطور دائم فیلتر (U. V.) را روی ابژکتیف قرار دهند و در هیچ موضوع و موردی آنها برندارند. بطوریکه میدانید این فیلتر ضریبی ندارد و نور اضافه نمیخواهد. باستانی‌های مواردی که منظور بدست آوردن حالت‌های خاصی است از استعمال فیلترهای زرد و نارنجی خودداری باید کرد، زیرا آسمان را خیلی تیره و حتی سیاه میکند.

در اینجا نیز بعلت وجود نور زیاد فیلم متوسط کفایت میکند و لازم است از زیاد نور دیدن فیلم ممانعت بعمل آورد. برای زیباترین تصاویر کوه‌های بلند نیز حالت ضد نور مناسب‌تر است.

پانوراما

شاید بعضاً عکس یکرشته کوه و یا شهری را دیده‌اید که دارای ابعاد غیر عادی است و تمام سلسله جبال و یا شهر و میدانی را یکجا نشان میدهد. چنین تصاویری را که عرض و طولشان با هم خیلی اختلاف داشته و از مجموعه‌ی چندین عکس، با قرار دادن آنها در پهلو هم، بوجود آمده‌اند تصاویر پانورامیک مینامند که در حقیقت میتوان گفت عبارت از گشتی است در افق. هیچ یک از ابژکتیف‌های عادی، هر قدر هم دارای کانون

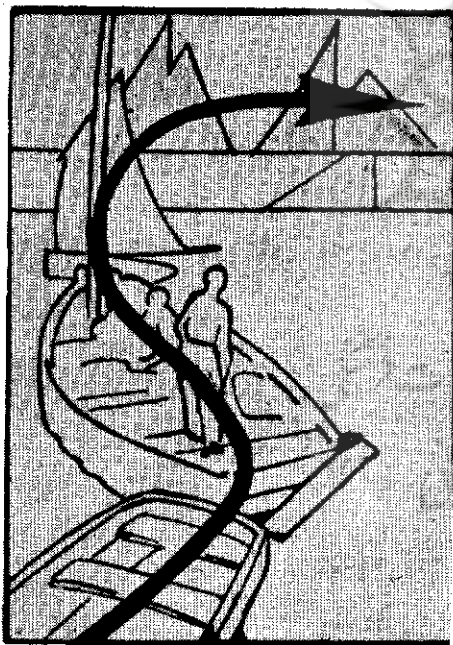

کمپوزسیون قطری

کمپوزسیون هندسی

کمپوزسیون آراباسک (شاخ و برگ‌دار)

جمع و جورتری که بستگی و رابطه‌ی دقیق‌تر و بیشتری با خطوط داشته باشد لازم دارد .

مخصوصاً در انتخاب نقطه‌ی دید ذوق و سلیقه باید بکار برد تا تصاویری که بدست می‌آید از عکس‌های منظره‌بی که بشکل کارت پستال درمغازه‌ها بفروش میرسد تمیز و تشخیص داده شود.

رویهم باید سوار کرد تا تطبیق عکسها آسان‌تر باشد . یعنی در هر عکس مقداری از منظره که در عکس قبلی گرفته شده دوباره باید گرفته شود .

تمام عکس‌ها را روی یک حلقه فیلم بگیرید تا ظهور آن یکنواخت و آسان باشد .

به تغییر نور منظره ، که در نتیجه‌ی عبور ابر و غیره پیش می‌آید توجه داشته باشید تا تمام تصاویر ، نور یکسان داشته باشد .

۲ - در لابلاتوار - در صورتیکه روی فیلم‌های جداگانه عکس گرفته شده باشد ظهوری کاملاً مساوی لازم است (محلول و درجه حرارت وزمان واحد) .

۳ - در چاپ - چون لازم است تمام تصاویر از لحاظ رنگ کاملاً یکسان باشند لذا همه را پشت سرهم نور داده و باهم باید ظاهر کرد (مانند نگاتیف‌ها) .

پس از اینکه همه‌ی عکس‌ها حاضر و اطراف آنها بریده شد با چنان دقتی باید کنار هم‌دیگر قرار گیرند که در موقع نگاه کردن بنظر برسد از نگاتیف واحدی چاپ شده است .

مناظر شهری

در این مورد بندرت میتوان به عکسی تصادف کرد که ساختمان‌هایی در آن دیده نشود . گاهی این عناصر چنان‌اهمیتی در تصویر کسب میکنند که انسان در قرار دادن آن عکس در ردیف منظره دچار شک و تردید میگردد . اما با وجود این کاختی که در میان چمن‌ها و درختان قرار گرفته یا کوچی یک دهکده با دیوارهای کاهگلی و خانه‌های دهقانی‌اش جز «منظره» چیز دیگری نمیتواند باشد فقط برای اینکه از مناظر مربوط به «طبیعت» مطلق مشخص گردد میتوانیم آنها را «مناظر شهری» نامگذاری کنیم .

این مناظر نیز تحت قواعد و قوانین مربوط به مناظر دیگر قرار میگیرد و علاوه بر آنها اشکالات و مسائل خاص خود را هم دارد . کمپوزسیون آنها پیچیده‌تر است زیرا ترکیب‌بندی